

УДК 339.9

Т.А. Дейнека

РОЗБІЖНОСТІ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН ЯК ПРИЧИНА СУПЕРЕЧНОСТЕЙ ТА АСИМЕТРІЙ В СИСТЕМІ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Аргументовано, що асиметричність сучасних міжнародних відносин зумовлена суперечністю між макроекономічними системами більш та менш розвинутих країн. Ця суперечність – результат техніко-технологічних переваг тих країн, які ними володіють. Різний ступінь інноваційного розвитку є однією з визначальних причин економічної нерівності країн, що спричиняє різний соціальний статус їх народів і створює передумови виникнення політичної, культурної, духовної, ментальної експансії з боку більш сильних у зазначеному сенсі країн.

Ключові слова: суперечності, асиметрії, техніко-економічний розвиток, інновації.

Постановка проблеми. Глобальний контекст формування сучасного способу виробництва є багатоаспектним. Розгляд проблем, які пов'язані з виникненням нових суперечностей, притаманних існуючій техніко-економічній парадигмі, передбачає виокремлення аспекту асиметрії економічних відносин між країнами. Ця проблематика стосується дослідження зв'язку між техніко-технологічними та економічними перевагами розвинутих країн, з одного боку, та зростаючою впливовістю таких держав у сфері політичних, ідеологічних та інших суспільних відносин, – з іншого. Для з'ясування особливостей, властивих суперечностям, що виникають у системі сучасних міжнародних економічних відносин, логікою цього дослідження передбачено аналіз процесів і явищ сучасного розвитку світової економіки, серед яких, зокрема, такі як глокалізація та зворотні інновації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процеси та явища, які відбуваються нині у світовій економіці, є надзвичайно значущими з огляду на майбутні зміни в житті соціуму, що зумовлює великий інтерес сучасної науки до названої проблематики. Серед великої кількості публікацій, присвячених дослідженню феномена сучасного світового економічного розвитку, необхідно виділити внесок, зроблений вітчизняними науковими школами. Ґрунтовний підхід до аналізу, в межах якого поєднуються здобутки сучасної політекономії та міжнародної економки, зробив широко відомими наукові праці В. Базилевича, Ю. Бажала, А. Гальчинського, Ю. Зайцева, А. Колота, Д. Лук'яненка, А. Поручника, В. Савчука, Я. Столярчук, А. Філіпенка та ін. [1–6].

Традиції вітчизняної економічної науки в сфері теоретико-методологічних та емпіричних досліджень трансформаційних змін світової економіки мають продовження за різними (похідними від цієї фундаментальної проблематики) напрямками розвитку наукової думки. Зокрема важливим є аналіз суперечностей і асиметрій глобалізованої світової господарської системи в контексті сучасної техніко-економічної парадигми.

Метою статті є виявлення причин, які викликають суперечності та асиметрії в системі сучасних міжнародних відносин на основі аналізу техніко-економічного розвитку країн.

Результати дослідження. Технологічний базис суспільства змінює, як відомо, поява базових інновацій. Саме через них реалізується в подальшому потенціал нового способу виробництва. Переважне використання в економіці сукупності інноваційних факторів-ресурсів, як констатують науковці [7, с. 22], фактично визначає зміст переведення господарської системи на якісно новий тип розвитку, що дозволяє їй набувати в ринковому середовищі найважливіших властивостей – економічної стійкості і конкурентоспроможності.

Проте разом із набуттям певними макроекономічними системами названих властивостей, стають все більш явними ознаки асиметрії відносин між більш та менш розвинутими країнами. Наявність асиметрії є передвісником протистояння країн: спочатку технологічного, а далі економічного та політичного. Від них походить також культурна, духовна, ментальна експансія більш сильних у зазначеному сенсі країн. Протистояння набуває, в кінцевому підсумку, вигляду протиріч, оскільки вияви асиметрії є ні чим іншим, аніж протилежностями, які ідентифікують початкові стадії відтворювального циклу суперечностей.

Аналіз, проведений нами за даними міжнародних рейтингових оцінювань (2014 р.), дозволяє констатувати таке: якщо виокремити по 50 перших країн у рейтингах а) за рівнем національного доходу на душу населення, б) за індексом процвітання (економіка), в) за індексом конкурентоспроможності та порівняти по чергові ці групи з вибіркою 50 перших країн за глобальним індексом інновацій, то склад групувань у першому випадку збігатиметься на 78%, у другому – на 70, а у третьому на 80%. Описаний принцип залежності (зі ступенем попарної відповідності рейтингових порівнянь 53–68%) простежується також для 50 найменш розвинутих країн за версіями названих рейтингів. Це підтверджує закономірність того, що в країнах – інноваційних аутсайдерах слабо розвинута економіка та низький рівень життя населення.

Наявність асиметрії означає, що існують передумови та вірогідність поширення суперечностей, які виникли в техніко-технологічній сфері відносин, на всі інші сфери життя суспільства. Ми ведемо мову про те, що такого роду викривлення, зумовлене різними рівнями технологічного розвитку країн (індикатор – глобальний індекс інновацій), означає істотну економічну розбіжність досягнутого стану різних країн та різний соціальний статус їх народів (індикатори – рівень національного доходу на душу населення та індекс процвітання), а також розбіжність досягнутих країнами конкурентних можливостей (індикатор – індекс конкурентоспроможності). Соціально-економічна нерівність у контексті геоекономіки має «прямий вихід» на політичні трансформації, які стосуються країн, регіонів і, навіть, світу в цілому.

Досить показово, що поведінкова стратегія держав в полі міжнародних відносин у її новому форматі («нова геополітика») все більше спирається на економіку. Економічна сила держави, зумовлена інноваційним розвитком, стає детермінантою порівняно із силою суто воєнно-політичною (війною,

окупацією, захопленням чужих територій тощо). Традиційна геополітика поступається нині новій геополітиці, яка інакше називається геополітичною економікою. Сучасний шлях досягнення лідерства в системі складних міжнародних економічних, а також інших (зокрема політичних) міждержавних відносин, зумовлений інноваціями як першопричиною багатства певної країни, а отже, її статусом впливового економічного та політичного суб'єкта.

Прикладом того, як у стані конфлікту відображається зв'язок між економікою та політикою, є війна. Вона є однією з найбільш загрозливих глобальних проблем, оскільки її наслідки незліченні та позначаються на всіх сферах життя суспільства. Проте, якщо подивитися на феномен війни під окремим (звуженим до однієї сфери його прояву) кутом зору, то ця глобальна проблема виявляє себе як протистояння техніко-технологічних потенціалів певних країн або їх союзів. Як приклад, сучасні події, які відбуваються в Україні. Нинішні позиції країни у названому конфлікті істотно послаблені тим, що протягом десятиліть економіка країни втрачала інноваційний потенціал, і це виявилось особливо відчутним для військово-промислового комплексу та пов'язаних з ним галузей промисловості.

Сучасному геополітичному / геоекономічному стану України властивий іманентно суперечливий взаємозв'язок між глобальним і локальним. Згідно з вектором сучасного економічного та політичного розвитку Україна намагається долучитись до світових тенденцій (за перспективи регіональних стратегій – до європейських). Проте такій країні, яка має низький рівень інноваційного розвитку, в якій модернізація промисловості не відповідає міжнародним стандартам, і, як наслідок, конкурентоспроможна продукція якої слабо представлена на світових ринках, – набути гідних місць у названих трендах надзвичайно важко. Україна намагається одночасно, по-перше, увійти в європейську та світову спільноту (тобто долучитись до глобальних економічних і політичних процесів) і, по-друге, відстоювати свою самобутність і самодостатність (тобто зберігати локальність).

Фактор інновацій визначає технологічний та економічний рівень розвитку макросистем; саме він детермінує для кожної з них вирішення суперечності між глобальним і локальним. Безпосередньо для України нинішній стан її економіки, безперечно, загрозливий. Країна ослаблена неефективним державним регулюванням (підміною регулювання поділом сфер впливу між представниками правлячої еліти), корупцією та війною. Між тим, незважаючи на все зазначене, українська економіка має можливість розв'язати названу суперечність. Як приклад, – сучасний міжнародний статус Південної Кореї, яка на початку реформ (60-ті роки XX ст.) перебувала у схожій з Україною ситуації. Намагання Південної Кореї стати паритетним учасником світових відносин істотно ускладнювали внутрішні проблеми (воєнний конфлікт із Північною Кореєю, слабкість економіки, неоднозначність низки питань у соціокультурній і духовній сферах).

Нині Південна Корея сформувала та продуктивно використовує великий виробничий та інноваційний потенціал; це сильна країна, яка ефективно розвивається. Згідно з довгостроковою програмою *New Growth Engines Initiative* розвиток Південної Кореї здійснюється відповідно до напрямів, що виділені у шість груп: 1) енергетика та охорона оточуючого середовища,

2) транспортна система; 3) нові інформаційні технології, 4) нові розробки в інтеграційній індустрії, 5) біоіндустрія, 6) науково-дослідна робота.

Південна Корея успішно реалізувала себе в процесах глокалізації, які є результатом стратегії розширення ринків транснаціональними корпораціями (ТНК) розвинутих країн. Названа бізнес-модель забезпечує ТНК, які походять із США, найбільш розвинутих країн Європи та Японії, глобальний масштаб виробництва та збуту і велику частку на ринках приймаючих країн за рахунок адаптації до їх умов інноваційної продукції за ціною та технічною складністю виготовлення. Нині Південна Корея активно поширює в глобальному економічному просторі створені в країні нові товари кінцевого споживання та технології (здійснює зворотні інновації). На нашу думку, – це без сумніву гідний приклад для України.

Зворотні інновації, що згадувались стосовно Південної Кореї, є сучасним феноменом, який властивий також Індії, Китаю, Бразилії та іншим країнам. Його виникнення зумовлено швидким економічним та інноваційним розвитком країн, що розвиваються, і одночасним уповільнення економічного зростання в розвинутих країнах. У працях Дж. Иммельта, В. Говіндараджана і К. Тримала та інших науковців [8; 9; 10; 11] розглянуто інноваційну еволюцію за п'ятьма стадіями: 1) період активних процесів глобалізації товарного ринку; 2) період глобалізації ресурсного ринку; 3) глокалізація; 4) реверсні інновації (*«in country, for country»*); 5) зворотні інновації (*«in country, for the world»*).

Отже, як підсумовують науковці [9], країни, що розвиваються, цілком спроможні стати *R&D*-лабораторіями для проривних технологій, зокрема у таких сферах, як будівництво, транспорт, енергетика, розваги, телекомунікації, фінансові послуги, виробництво питної води та ін. Перевагою, яка зумовила успіх у сфері інновацій ряду країн, що розвиваються, стала низька вартість інтелектуальних продуктів. Внаслідок цього вони користуються великим попитом в розвинутих країнах Європи та США. Споживачами зворотних інновацій є такі всесвітньо відомі корпорації як *«Apple»*, *«Samsung»*, *«General Electric»*, *«Microsoft»*, *«Procter & Gamble»*, *«Nestle»* та ін.

Однак зворотні інновації, як і глокалізація, яка стадіально їм передуює, здатні бути не лише корисними світовому бізнесу, який представляють насамперед транснаціональні корпорації з розвинутих країн, але також становити загрозу для них. За визначенням Р. Робертсона, глокалізація є одночасним втіленням глобальних та локальних тенденцій, які існують в єдності, взаємно доповнюючи одна одну та взаємно проникаючи. Разом з цим у певних ситуаціях вони здатні до зіткнення [12, с. 164]. Зворотні інновації, які, як зазначалось вище, є результатом процесів інноваційної еволюції, можуть стати так званими «підривними»¹ (*disruptive innovation*). Це веде до появи на існуючих світових ринках абсолютно нового продукту або навіть до утворення нового ринку, що, своєю чергою, робить досить реалістичною зміну світового економічного лідера.

У зв'язку з цим виникає достатньо підстав стверджувати, що суперечність між розвинутими країнами (нинішніми інноваційними лідерами) та

¹ Термін «підривні інновації» запропоновано Кл. Крістенсенем; інші назви цього явища – «ефект Крістенсена» та «атака з чорного ходу».

країнами, що розвиваються (потенційними інноваційними лідерами), буде зберігатись. Імовірно, що в умовах переходу від індустріальної до постіндустріальної парадигми, вона навіть загострюватиметься.

Зворотні інновації автоматично не анулюють процес, за якого інновації продукуються в економічно розвинутих країнах і потім застосовуються в інших країнах світу. Про це свідчать, зокрема, дані аналізу торгівлі ліцензіями. В умовах глобалізації світової економіки торгівля правами на об'єкти інтелектуальної власності набула ознак домінуючої форми міжнародного обміну технологіями, а отже, здійснення ліцензійних угод може виступати індикатором стану технологічного та економічного розвитку країн. Дослідження [7, с. 247–248] підтверджують, що розвинуті країни дійсно широко використовують імпорту ліцензій з метою прискорення власного економічного зростання. Проте одночасно, володіючи правами на нові прогресивні технології, ці країни залишаються основними ліцензіарами (продавцями). Частка економічно розвинутих країн у світовому експорті ліцензій становить, за різними оцінками, майже 98%. На відміну від цього, країни, що розвиваються, в більшості своїй мають значно нижчий інтелектуальний та інноваційний потенціал, а отже, виступають імпортерами ліцензій.

Індикаторами міжкраїнного порівняння можуть виступати видатки на науку до ВВП. За використання цього показника також підтверджується пріоритет позицій розвинутих держав у сфері продукування інновацій – передусім, США, Японії, країн ЄС. Хоча, безперечно, не можна не враховувати того, що відповідні показники Індії та Китаю (лідерів серед країн, економіка яких швидко зростає) істотно наближаються до середньосвітових (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Частка видатків на науку в ВВП, % [13, с. 128]

Рік	США	Японія	ЄС	Індія	Китай	Світ в цілому
2000	2,72	2,90	1,89	0,95	1,01	2,00
2010	2,85	3,41	1,69	1,00	1,50	1,95
2020	3,00	3,50	2,00	1,50	2,00	2,17
2030	3,10	3,50	2,10	2,00	2,30	2,32

Прискорене зростання «нових індустріальних країн» спричинило неоднозначне співвідношення між «постіндустріальним», «індустріальним» та «сировинним» світами. У 80-х роках індустріальні країни набули переваг над сировинними економіками, а на межі 90-х і 2000-х постіндустріальні країни стали тотально домінувати над індустріальними. Нині їхні позиції виглядають як майже рівні. Проте існуючий баланс може невдовзі змінитись, оскільки пріоритету у названих процесах може набути кожен з блоків – «постіндустріальний» (США та країни ЄС), «індустріальний» (нові індустріальні країни на чолі з Китаєм) або «сировинний» (Саудівська Аравія, Росія, Катар) [14, с. 145].

Фактично нині у виробничій та ринковій сферах глобалізованої господарської системи існують два діаметрально протилежні процеси. Перший є трендом, що спрямований від високорозвинутих у технологічному та еко-

номічному сенсі країн – до країн, що розвиваються; інший, навпаки, – від країн, що розвиваються, до країн – економічних лідерів. Можливим також є нейтральний варіант, якій полягає у тому, що вплив зворотного тренду буде обмеженим і не змінить співвідношення світових центрів господарської могутності.

Різновекторність названих процесів є виявленням суперечності, зміст якої – протистояння інтересів країн, які за рівнем економічного розвитку відносять до різних груп. Розвинуті країни намагаються зберегти своє лідерство, а країни, що розвиваються, – завоювати його.

Констатуючи це, варто зазначити притаманні нинішньому часу відмінності, які вирізняють сучасний період розвитку суспільства серед попередніх епох. Його специфікою є становлення постіндустріального суспільства та набуття технологічним способом виробництва ознак, зумовлених новим змістом глобальних економічних відносин. Сучасній системній трансформації, як і зміні будь-яких інших технологічних укладів та способів виробництва, внутрішньо властива суперечність. Вона проявляється як глобальна технологічна криза. За висновками науковців [15, с. 204], на вірогідність її виникнення в першій чверті XXI ст. вказують такі ознаки, як посилення технологічного розвитку між авангардними та відсталими в економічному розумінні країнами, загострення конкурентної боротьби на світових ринках, нові виклики у сфері енергоекологічного розвитку, суперечності глобалізації в інноваційно-технологічній сфері.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

1. Аргументовано, що асиметрія відносин між країнами як результат суперечностей, зумовлених техніко-технологічними перевагами окремих країн, створює передумови виникнення економічної нерівності та, похідним чином, зростання їх впливовості у сферах політичних, ідеологічних та інших суспільних відносин, а також викликає трансформації у вигляді зміни «балансу сил» між країнами. Різний технологічний рівень розвитку країн (індикатор – глобальний індекс інновацій) веде до істотної економічної розбіжності між державами, зумовлює різний соціальний статус їх народів (індикатори – рівень національного доходу на душу населення та індекс процвітання), а також викликає розбіжність конкурентних можливостей макроекономічних систем (індикатор – індекс конкурентоспроможності).

2. Доведено, що для з'ясування глибоких трансформаційних змін, які відбуваються нині у світовій господарській системі, суперечності, пов'язані з використанням інновацій, необхідно розглядати як рушійну силу розвитку світової економіки та світового суспільства (а не однобічно – тільки як чинник деструкції). Контекст нового способу виробництва формують протилежні, але нерозривно пов'язані та взаємодіючі сторони розвитку економічного життя суспільства, які постійно збагачують та доповнюють одна одну. Це знаходить вияв у зміні техніко-економічної парадигми (в ознаках перехідного періоду від індустріальної до постіндустріальної економіки), у реалізації стратегії глокалізації та здійсненні зворотних інновацій, а також у багатьох інших процесах і явищах сучасного розвитку світової економіки.

Перспективою подальших розвідок є поглиблення досліджень за названим спрямуванням. Зокрема передбачено аналіз процесів виникнення та

розв'язання суперечностей сучасної техніко-економічної парадигми в контексті тенденцій глобалізації та нової регіоналізації, що методологічно базується на розгляді названої проблематики у площині відносин «глобальне – локальне».

Список використаних джерел

1. Базилевич В.Д. Парадигмальні зрушення в економічній теорії ХХІ століття / В.Д. Базилевич, А.І. Ігнатюк, Т.В. Гайдай // *Економічна теорія*. – 2013. – № 1. – С. 111–118.
2. Бажал Ю.М. Стратегічний аналіз можливостей формування в Україні економіки нового соціально-економічного укладу / Ю.М. Бажал // *Технологічний імператив стратегії соціально-економічного розвитку України* / за ред. д-ра екон. наук України Л.І.Федулової ; НАН України ; Ін-т екон. та прогноз. – К., 2011. – Розділ 4. – С. 203–244.
3. Гальчинський А.С. Економічний розвиток: методологія оновленої парадигми / А.С. Гальчинський // *Економіка України*. – 2012. – № 5. – С. 4–17.
4. Зайцев Ю.К. Современная политическая экономия как наука: потребность, архитектура предмета и методология исследования / Ю.К. Зайцев // *Вопросы политической экономии*. – 2012. – № 1 (2). – С. 53–64.
5. Глобальное экономическое развитие: тенденции, асимметрии, регулирование / под ред. Д. Лукьяненко, А. Поручника, В. Колесова. – К. : ГВУЗ КНЕУ имени Вадима Гетьмана, 2013. – 466 с.
6. Савчук В. С. Международная или глобальная политическая экономия / В. С. Савчук // *Вопросы политической экономии*. – 2012. – № 1 (2). – С. 126–134.
7. Хозяйственные системы инновационного типа: теория, методология, практика / под общ. ред. А.Н. Фоломьева. – М.: Экономика, 2011. – 397 с.
8. Govindarajan V. The Case for «Reverse Innovation» Now [Electronic resource] / V. Govindarajan // *Bloomberg businessweek*. – 2009. – Available at: <http://www.businessweek.com/stories/2009-10-26/the-case-for-reverse-innovation-nowbusinessweek-business-news-stock-market-and-financial-advice>
9. Govindarajan V. Reverse Innovation: Create Far From Home, Win Everywhere / Govindarajan V., Trimble Ch. – Harvard Business Review Press, 2012. – 256 p.
10. Иммельт Дж. «Книгу перемен» пишет GE / Дж. Иммельт, В. Говиндараджан, Тримбл Кр. // *Harvard Business Review* – Россия. – 2010. – С. 75–84.
11. Рожков Ю. В. Геофинансовые инновации эпохи постглобализации / Ю.В. Рожков, И.П. Чёрная // *Вестник ХГАЭП*. – 2012. – № 6–5 (61). – С. 17–28.
12. Robertson R. Globalization: Social Theory and Global Culture / R. Robertson. – London : Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 1992. – 224 p.
13. Стратегический глобальный прогноз 2030. Расширенный вариант / под ред. акад. А.А. Дынкина / ИМЭМО РАН. – М. : Магистр, 2011. – 480 с.
14. Иноземцев В. Л. Постиндустриальная дихотомия / В.Л. Иноземцев // *Мир перемен*. – 2014. – № 1. – С. 144–147.
15. Яковец Ю.В. Глобальные экономические трансформации ХХІ века / Ю. В. Яковец. – М.: Экономика, 2011. – 382 с.

References

1. Bazylevych, V.D., Ignatyuk, A.I., Gayday, T.V. (2013) Paradymalni zrushennya v ekonomichii teorii XXI stolittya. *Ekonomichna teoriya* [Economic theory], no. 1, pp. 111-118 (In Ukrainian).
2. Bazhal, U.M. (2011) *Tikhnologichnyy imperatyv strategii sotsialno-ekonomichnogo rozvytku Ukrainy* [Strategic analysis of possibility of formation in Ukraine the economy of a new social and economic structure] Chapter 4: *Strategichnyy analiz mozhlyvostey formuvannya v Ukraini ekonomiky novogo sotsialno-ekonomichnogo ukladu* [The technological imperative of social and economic development of Ukraine], Kyiv, NAN Ukrainy; In-t ekon. ta prognozyvan, pp. 203–244 (In Ukrainian).
3. Galchinskiy, A. (2012) Ekonomichnyy rozvytok: metodologiya onovlenoi paradygmy. *Ekonomika Ukrainy* [Economy of Ukraine], no. 5, pp. 4-17 (In Ukrainian).
4. Zaytsev, U.K. (2012) Sovremennaya politicheskaya ekonomiya kak nauka: potrebnost, arkhitektonika predmeta i metodologiya issledovaniya. *Voprosy politicheskoy ekonomii* [Questions of political economy], no. 1 (2), pp. 53-64 (In Russian).
5. Lukyanenko, D., Poruchnik, A., Kolesov, V. (ed.) (2013) *Globalnoe ekonomicheskoe razvitie: tendentsii, asimmetrii, regulirovanie* [Global economic development: trends, asymmetries, regulation]. Kyiv, GVUZ KNEU imeni Vadima Getmana, 466 p. (In Russian).
6. Savchuk, V. S. (2012) Mezhdunarodnaya ili globalnaya politicheskaya ekonomiya. *Voprosy politicheskoy ekonomii* [Questions of political economy], no. 1 (2), pp. 126-134. (In Russian).
7. Folomev, A.N. (ed.) (2011) *Hozyaystvennye sisteny innovatsionnogo tipa: metodologiya, praktika* [Economic innovative type systems: theory, methodology, practice], Moscow, Ekonomika, 379 p. (In Russian).
8. Govindarajan, V. (2009) The Case for “Reverse Innovation” Now. Bloomberg businessweek. Available at: <http://www.businessweek.com/stories/2009-10-26/the-case-for-reverse-innovation-nowbusiness-week-business-news-stock-market-and-financial-advice/> (Accessed 2 January 2016)
9. Govindarajan, V. (2012) *Reverse Innovation: Create Far From Home, Win Everywhere*. Harvard Business Review Press, 256 p.
10. Immelt, J., Govindarajan, V., Trimble, Ch. (2010) “*Knigu Peremen*” pishet GE [GE writes the “Book of Changes”]. Harvard Business Review – Rossiya, pp. 75–84 (In Russian).
11. Rozhkov, U.V., Chernaya, I.P. (2012). Geofinansovye innovatsii epokhi postglobalizatsii. *Vestnik KhGAEP* [Bulletin of Khabarovsk State Academy of Economics and Law], no. 6-5 (61), pp. 17-28 (In Russian).
12. Robertson, R. (1992) *Globalization: Social Theory and Global Culture*. London, Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 224 p.
13. Dynkin, A.A. (2011) Strategicheskyy globalnyy prognoz 2030. Rasshyrennyy variant [Strategic Global Forecast for 2030. Advanced version], Moscow, Magistr, 480 p. (In Russian).
14. Inozemtsev, V. L. (2014) Postindustrialnaya dikhotomiya. *Mir peregrom* [World of change], no. 1, pp. 144-147. (In Russian).

15. Yakovets, U.V. (2011) *Globalnye ekonomicheskie transformatsii XXI veka* [Global economic transformation of the XXI century]. Moscow, Ekonomika Publ., 382 p. (In Russian).

Аргументировано, что асимметричность современных международных отношений обусловлена противоречием между макроэкономическими системами более и менее развитых стран. Это противоречие – результат технико-технологических преимуществ тех государств, которые ими владеют. Разная степень инновационного развития является одной из определяющих причин экономического неравенства стран и фактором различного социального статуса их народов, а также создает предпосылки возникновения политической, культурной, духовной, ментальной экспансии со стороны более сильных в названном смысле стран.

Ключевые слова: *противоречия, асимметрии, технико-экономическое развитие, инновации.*

The asymmetry of modern international relations caused by the contradiction between macroeconomic systems of more and less developed countries is reasoned. This contradiction is the result of technical and technological advantages of those countries that own by them. Different level of innovation development is one of the key reasons of countries economic inequality, which causes a different social status of their nations and creates the prerequisites of political, cultural, spiritual, mental expansion of the more powerful in that sense countries.

Key words: *contradictions, asymmetries, techno-economic development, innovations.*

Одержано 5.02.2016.